

Załącznik nr 1 do uchwały nr 2/2023
Komitetu ds. Kryzysu Klimatycznego
przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk
z dnia 22 listopada 2023 r.

Warszawa, 22 listopada 2023 roku

Komunikat 01/2023
Komitetu Problemowego ds. Kryzysu Klimatycznego
przy Prezydium PAN
na temat
krytycznego znaczenia polityki klimatycznej dla rozwoju kraju

Nauka dostarcza jednoznacznych dowodów na to, że **współczesne ocieplenie klimatu jest spowodowane wywołanymi przez człowieka emisjami gazów cieplarnianych** i stanowi bezprecedensową w historii Ziemi presję **ludzkości na środowisko przyrodnicze**. Obserwowane powszechnie szybkie zmiany w atmosferze, kriosferze, hydrosferze i biosferze **nasilają i zwiększają częstość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i klimatycznych, utratę bioróżnorodności i usług ekosystemowych**, co już dziś skutkuje **wymiernymi stratami społecznymi i gospodarczymi**.

W Polsce obserwujemy symptomy zmiany klimatu, takie jak wzrost średniej temperatury powietrza, szybkie nasilanie się **fal upałów i susz a także zmiany w charakterze powodzi**. Ich skutki powodują **narastające zagrożenia dla bezpieczeństwa i dobrostanu mieszkańców naszego kraju, między innymi poprzez krytyczne oddziaływanie na zasoby wodne, produkcję żywności oraz zdrowie publiczne**. Podobnie jak na całym świecie, znacząco wzrasta też ryzyko występowania tzw. **złożonych zagrożeń klimatycznych**, wynikających z wpływu zmiany klimatu na niedostosowane do zmieniających się warunków obszary polityki państwa: gospodarkę wodną (przykład katastrofy odrzańskiej z roku 2022), leśną, rolną, planowanie przestrzenne, politykę zdrowotną i wiele innych. Z każdą wyemitowaną toną gazów cieplarnianych ocieplenie będzie postępować, jego negatywne skutki coraz szybciej narastać, a możliwości zapewnienia znośnej i zrównoważonej przyszłości będą gwałtownie maleć. **Dlatego należy działać szybko**.

W naszym interesie narodowym i w interesie całej społeczności ludzkiej jest uczynienie problemów mitygacji (ograniczania zmiany klimatu) i adaptacji (dostosowania do zmiany klimatu) jednymi z najważniejszych priorytetów polityk rozwojowych państwa. Skuteczna

i konsekwentna polityka klimatyczna powinna opierać się o najlepszą wiedzę naukową i obejmować **wieloletnią, skoordynowaną i regularnie aktualizowaną działalność władz państwowych oraz innych podmiotów publicznych i niepublicznych** przekładającą się na **polityki sektorowe**.

Dlatego też **apelujemy do władz publicznych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa** o:

- poprawę perspektyw polskiego społeczeństwa na przyszłość przez odpowiednie **kształtowanie i realizację polityki klimatycznej naszego kraju**,
- podjęcie zdecydowanych działań krajowych i międzynarodowych na rzecz **ograniczenia negatywnego wpływu ludzi na klimat** (skuteczną redukcję emisji gazów cieplarnianych we wszystkich sektorach gospodarki),
- zwiększenie szans na podtrzymanie jakości życia przez podjęcie **adekwatnych działań adaptacyjnych**,
- adaptacje kluczowych polityk sektorowych (**energetyka, gospodarka wodna w tym ochrona wybrzeża morskiego, leśna, rolna i przestrzenna, zdrowie, edukacja i komunikacja**) do realiów zmieniającego się klimatu i kryzysu różnorodności biologicznej.

Wiele z powyższych zadań ma charakter wieloletni. Są jednak działania, które trzeba podjąć natychmiast, aby zapobiec katastrofalnym i często nieodwracalnym skutkom zmiany klimatu.

Należą do nich:

- **wstrzymanie wszelkich inwestycji hydrotechnicznych** sprzecznych z zasadą przywracania rzekom ich naturalnych funkcji,
- **ograniczenie wycinki drzew** w obszarach chronionych i ich bezpośrednim sąsiedztwie, na terenach górskich i innych obszarach o szczególnych wartościach przyrodniczych (np. na których powinny powstać parki narodowe), a także ustanowienie tam moratorium na wycinkę drzew starych i starodrzewów leśnych,
- **przeгляд szeregu planowanych inwestycji znacząco oddziałujących na środowisko** (takich jak CPK, sieć planowanych dróg i ich przebudowy, rozbudowa infrastruktury turystycznej na terenach chronionych, elektrownie szczytowo-pompowe) pod kątem ich rzeczywistego oddziaływania na środowisko i klimat w kontekście zachodzących i przewidywanych zmian.

Komitet Problemowy ds. Kryzysu Klimatycznego przy Prezydium PAN zrzesza specjalistów reprezentujących różne dziedziny nauki. Jego zadaniem jest dostarczanie wiedzy eksperckiej w zakresie ograniczania zmiany klimatu i adaptacji do jej skutków. **Deklarujemy swoje wsparcie w procesie kształtowania polityki klimatycznej i kluczowych polityk sektorowych.** Mamy nadzieję, że głos nauki w tym krytycznym dla naszej wspólnej przyszłości obszarze przyczyni się do podejmowania słusznych decyzji i skutecznego wdrażania polityki klimatycznej dla dobra nas wszystkich.

Literatura i dane:

Synteza 6 raportu IPCC: <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-cycle/>,

Analizy klimatyczne IMGW PiB dostępne m. in na stronach <https://klimat.imgw.pl/>,

Materiały Copernicus Climate Change Service <https://climate.copernicus.eu/> oraz podsumowania wyników obserwacji i pomiarów dostępne w serwisach służb meteorologicznych i klimatycznych wielu krajów a także czołowych ośrodków badawczych.

Komunikaty interdyscyplinarnego zespołu doradczego ds. kryzysu klimatycznego działającego przy Prezesie PAN w latach 2020-2022, dostępne na stronie <https://klimat.pan.pl/zespol/> :

Komunikat 01/2020 na temat zmiany klimatu i gospodarki wodnej w Polsce;

Komunikat 02/2021 na temat zmiany klimatu i wzrostu poziomu morza;

Komunikat 03/2021 na temat perspektyw dekarbonizacji wytwarzania energii elektrycznej w Polsce;

Komunikat 04/2021 na temat zagrożeń miast wobec kryzysu klimatycznego;

Komunikat 05/2021 na temat pierwszej części 6 Raportu Przeglądowego Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu;

Komunikat 06/2022 na temat przeciwdziałania kryzysowi klimatycznemu w obliczu wojny w Ukrainie;

Komunikat 07/2022, poparty przez: Komitet Gospodarki Wodnej PAN i Komitet Inżynierii Środowiska PAN na temat katastrofy ekologicznej na Odrze i antropogenicznej zmiany klimatu;

Komunikat 08/2022 na temat drugiej części 6 Raportu Przeglądowego Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu.